

1. Συμπληρώστε τα ρήματα της αφήγησης σε σωστό πρόσωπο και χρόνο.

Πέρσι το φθινόπωρο πήγαμε οικογενειακώς στο χωριό ενός φίλου του πατέρα μου.
(είμαι) ορεινό και (βρίσκομαι) κοντά σ' ένα μικρό ποταμάκι. Μια μέρα οι φίλοι μας
..... (αποφασίζω) να πάμε για ψάρεμα. Μας (λέω) να (ετοιμάζομαι) για
να (βρίσκομαι) εκεί νωρίς το πρωί. Όταν (φτάνω), όλα (δείχνω)
πολύ ήρεμα. Το νερό του ποταμού (κυλώ) ήσυχο και μπορούσαμε να
(βλέπω) τα μικρά ψαράκια που (κολυμπώ) ξέγνοιαστα. Όμως, εντελώς ξαφνικά, πριν
..... (προλαβαίνω) να (βγάζω) τα καλάμια μας, (ακούγομαι) ένας
αλλόκοτος ήχος. Οι φίλοι μας, χωρίς να (φοβάμαι), μας (προειδοποιώ) να
..... (κάθομαι) λίγο μακρύτερα από την όχθη για να (χαίρομαι) ένα απίστευτο
θέαμα. Σε λίγο, το νερό (εμφανίζομαι) ορμητικό παρασύροντας ό,τι (βρίσκω)
στο πέρασμά του. Ξύλα, πέτρες, χώματα, μια μικρή χελώνα και κάτι βτραχάκια που
(πηδώ) τρομαγμένα είχαν γίνει ένα με το αφρισμένο νερό. Έχουν περάσει τόσοι μήνες κι ακόμα
πολλές φορές (έρχομαι) στ' όνειρό μου εκείνη η μοναδική εμπειρία.

2. Ξαναγράψω το κείμενο στο τετράδιο εργασιών μεταφέροντας τα ρήματα στον αόριστο:

«Κάθε καλοκαίρι πηγαίνω στο χωριό της μητέρας μου. Εκεί μένω με τον παππού και τη
γιαγιά, παίζω με τους φίλους μου, κολυμπώ στη θάλασσα και κάνω βόλτες σ' όλο το νησί.
Φτιάχνω καράβια, τα ρίχνω στη θάλασσα και φαντάζομαι πως είμαι καπετάνιος. Όταν
τελειώνουν οι διακοπές, έρχονται οι γονείς μου και φεύγουμε για την Αθήνα».

«Το περασμένο καλοκαίρι

3. Διάλεξε πέντε χρονικά επιρρήματα για να φτιάξεις προτάσεις.

4. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις μεταφέροντας τα ρήματα στο χρόνο που σου δίνεται στο τετράδιο εργασιών:

A) Γίνεται ολόκληρη συζήτηση γι' αυτό.	Παρακείμενος:
B) Θα σου στείλω χρήματα.	Αόριστος:
Γ) Ο παππούς διάβασε την εφημερίδα.	Παρατατικός:
Δ) Η Τάνια είχε καθαρίσει το δωμάτιό της.	Ενεστώτας:
Ε) Δε θα τελειώσω ως το βράδυ.	Υπερσυντέλικος:
Στ) Πήγαμε στο θέατρο απόψε.	Στιγμιαίος Μέλλοντας:

5. Αντιστοιχίζω σωστά:

1. πέρυσι	α) επίρρημα
2. την ημέρα	
3. αφού ξύπνησα	β) ουσιαστικό
4. τώρα	
5. μόλις έφυγε	γ) χρονική πρόταση
6. το χειμώνα	

6. Σχημάτισε επίθετα από τα ουσιαστικά που βρίσκονται στην παρένθεση:

Η (φυτό) παραγωγή της χώρας μας διπλασιάστηκε σε δέκα χρόνια.
Η στοά αυτή δε φτιάχτηκε από (άνθρωπος) χέρι.
Το τοπίο γύρω μας ήταν (ομίχλη)
Περπατούσαμε ώρες στα τροπικά δάση με τα (γίγαντας) δέντρα και φυτά.

7. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις, ώστε η μία από τις δύο να μετατραπεί σε χρονική πρόταση. Κάνε όσες αλλαγές κρίνεις εσύ απαραίτητες και μην ξεχάσεις να προσθέσεις κόμμα (,) όπου απαιτείται.

- Γύρισα στο σπίτι. Ο αδερφός μου είχε ήδη έρθει.
-
- Κατάλαβε το λάθος του. Της ζήτησε συγγνώμη.
-
- Τον είδε μπροστά της. Τρόμαξε πολύ.
-
- Έμαθα για το χαμό της γιαγιάς της. Στενοχωρήθηκα πολύ.
-
- Θα πάρω καινούριο ποδήλατο. Θα έρθει η γιορτή των Χριστουγέννων.
-
- Τελειώνω το βιβλίο που διαβάζω. Θα σου το δανείσω.

8. Να αντικαταστήσεις τις υπογραμμισμένες φράσεις ή λέξεις με μια χρονική πρόταση:

- Πηγαίνοντας στο δάσος, θυμήθηκα την ιστορία με τους ξυλοκόπους.
- Θα συναντηθούμε με τη δύση του ηλίου.
- Το βράδυ μαζευόμασταν στο σπίτι, γιατί ήμαστε κουρασμένοι.
- Με το τέλος του αγώνα επέστρεψε στο σπίτι του.
- Περιμένέ με, σε παρακαλώ, γτύνομαι και κατεβαίνω.

Τι μάθαμε στην 1η Ενότητα

➤ Πώς χρησιμοποιούμε τους **χρόνους του ρήματος**

Όταν αφηγούμαστε ή περιγράφουμε κάτι, φροντίζουμε να χρησιμοποιούμε χρόνους που δείχνουν μόνο παρελθόν ή μόνο παρόν ή μόνο μέλλον.

➤ Πώς **αφηγούμαστε** μια ιστορία

Κατά την αφήγηση:

α. γράφουμε συνήθως σε χρόνους που δείχνουν παρελθόν ή, σπανιότερα, ενεστώτα, όταν θέλουμε να κάνουμε την αφήγηση πιο ζωντανή.

β. ακολουθούμε τη χρονική σειρά των γεγονότων.

γ. χρησιμοποιούμε λέξεις και φράσεις που δείχνουν χρόνο.

➤ Πώς μιλάμε για το **χτες**, το **σήμερα**, το **αύριο** (*χρόνοι ρημάτων, επιρρήματα, ουσιαστικά, σύνδεσμοι*)

Ο χρόνος δηλώνεται με:

επιρρήματα, π.χ. αύριο,

ουσιαστικά σε αιτιατική ή γενική, π.χ. το πρωί, του χρόνου,

προθέσεις με ουσιαστικό ή με επίρρημα, π.χ. από το Σάββατο, από πέρσι κτλ.

μετοχές, π.χ. φεύγοντας

προτάσεις με τη χρήση συνδέσμων, π.χ. όταν ήρθε... κ.ά.

Όλα αυτά λέγονται **επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου**.

Χρονικά επιρρήματα

Τα **χρονικά επιρρήματα** είναι άκλιτες λέξεις που δείχνουν το χρόνο που συνέβη κάτι και απαντούν στην ερώτηση «πότε;»

Τα χρονικά επιρρήματα είναι τα:

Πριν, μόλις, μετά, ύστερα, συνήθως, ναυρίς, χτες, προχθές, αύριο, μεθαύριο, σήμερα, πέρσι, πρότεροι, ξανά, πάλι, ακόμη, ήδη, συχνά, αργά, σπάνια, πάντα, τότε, όποτε, πια, τακτικά, κ.ά.

Χρονικές προτάσεις

Οι **χρονικές προτάσεις** είναι δευτερεύουσες προτάσεις που εκφράζουν το χρόνο, πληροφορώντας μας για το πότε έγινε, γίνεται ή θα γίνει κάτι.

Εισάγονται με τους **χρονικούς συνδέσμους**: **αφού, όταν, μόλις, ενώ, μέχρι, κ.ά.**

Αφού έπλυσε τα χέρια του, έφαγε.

Ενώ μιλούσαμε, έγραφε και την εργασία του.

Κάθισε, μέχρι να φύγεις.

➤ Πώς φτιάχνουμε την **περίληψη** μιας ιστορίας

- α.** Υπογραμμίζουμε τα κυριότερα σημεία του κειμένου.
- β.** Αρχίζουμε γράφοντας πού και πότε έγιναν τα γεγονότα.
- γ.** Γράφουμε με δικά μας λόγια τα κύρια σημεία που έχουμε υπογραμμίσει.
- δ.** Χρησιμοποιούμε συνδέσμους, επιρρήματα ή φράσεις, για να συνδέσουμε τις προτάσεις και τις περιόδους μεταξύ τους.

Κατατάσσουμε τους χρόνους στις εξής κατηγορίες:

Παροντικοί χρόνοι:

Όσοι μιλάνε για το σήμερα (παρόν):

Ενεστώτας και Παρακείμενος

Παρελθοντικοί χρόνοι:

Όσοι μιλάνε για το χθες (παρελθόν)

Παρατατικός, Αόριστος, Υπερσυντέλικος

Μελλοντικοί χρόνοι:

Όσοι μιλάνε για το αύριο (Μέλλον)

**Συναπτικός Μέλλοντας, Εξακολουθητικός
Μέλλοντας, Συντελεσμένος Μέλλοντας**

